Stichting Nederlanders buiten Nederland
Secretariaat: Wilerweg 22, 4600 Olten, Zwitserland
www.snbn.nl – [redacted]

STICHTING NEDERLANDERS BUITEN NEDERLAND

Wijziging Rijkswet op het Nederlanderschap volgens SNBN een wassen neus.

Dames en heren,

De Stichting Nederlanders buiten Nederland (SNBN) heeft kennisgenomen van het Wetsvoorstel Evenredigheidstoets RWN (publicatiedatum 3-7-2020, Keten-ID 10624, hierna "Wetsvoorstel"). De SNBN is op zich verheugd, dat de wetgever al snel na de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU (hierna: "Hof", arrest gewezen in zaak CC-221/17) met een voorstel komt om de Nederlandse wetgeving in overeenstemming te brengen met het Europese recht.

Tegelijkertijd stelt de SNBN vast, dat het Wetsvoorstel voor de (oud-)Nederlanders buiten Nederland, die hopen hun Nederlanderschap terug te kunnen krijgen, een wassen neus is. Het regelt niet meer dan het allernoodzakelijkste om de door het Hof aangewezen manco's in de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) te repareren. We kunnen ons niet aan de illusie onttrekken, dat de wetgever een zekere onwil had om gehoor te geven aan het Hof. De voorgestelde wetswijziging zal het nog steeds vrijwel onmogelijk maken om de verloren Nederlandse nationaliteit weer terug te krijgen. In dezen is het voorliggende wetsvoorstel een wassen neus: de ex-Nederlander die automatisch (en vaak zonder het te weten of te willen) zijn Nederlanderschap heeft verloren, krijgt het met dit wetsvoorstel hoogstwaarschijnlijk niet terug.

We zien dat aan de volgende punten:

1. De wetgever geeft de mogelijkheid om het automatische verlies van het Nederlanderschap ongedaan te maken alléén aan diegenen, die door het verlies van het Nederlanderschap onevenredig nadelige gevolgen ondervinden uit het oogpunt van het Unierecht. Diegenen, die door het verlies onevenredig nadelige gevolgen ondervinden uit het oogpunt van het Nederlands recht, krijgen deze mogelijkheid niet.
2. Er wordt enkel een mogelijkheid geboden om het automatische verlies van het Nederlanderschap achteraf ongedaan te maken, óók in gevallen dat dit automatische verlies al op voorhand duidelijk is.
3. De wetgever neemt niet de moeite om op voorhand duidelijke criteria te formuleren, op grond waarvan het Nederlanderschap kan worden teruggekregen.
4. De argumentatie voor de onevenredig nadelige gevolgen moet worden aangeleverd door de burger. De overheid hoeft niet te beargumenteren, waarom het behoud van beide nationaliteiten voor Nederland onevenredig nadelige gevolgen zou kunnen hebben.
5. De wetgever erkent in voorkomende gevallen het onterechte verlies van het Nederlanderschap door dit met terugwerkende kracht alsnog te verstrekken. Tegelijkertijd heeft het Nederlanderschap een aantal fundamentele rechten die niet met terugwerkende kracht geldend gemaakt kunnen worden, zoals het kiesrecht en het recht op verblijf in het Koninkrijk.
6. De wetgever grijpt de uitspraak van het Hof niet aan om een, in het regeerakkoord toch toegezegde, ingrijpende modernisering van het nationaliteitsrecht door te voeren.

De SNBN stelt het volgende vast:

Punt 1 heeft een rechtsongelijkheid tot gevolg. Nadelen uit het oogpunt van het Unierecht worden meegenomen, nadelen uit het oogpunt van het Nederlands recht niet. Dat is wellicht begrijpelijk

vanuit het oogpunt van de wetgever, die zo min mogelijk aanpassingen aan de wet wenst voor te nemen, maar het is onbegrijpelijk voor de burger. Allereerst is het voor de burger niet relevant, of hij/zij nadelen op grond van het Unie- danwel het Nederlandse recht ondervindt. De burger staat aan beide door Nederland erkende rechtssystemen bloot – of hij nu door de kat of door de hond wordt gebeten doet weinig ter zake. Bovendien ontstaat op deze manier de indruk dat Nederland het Unierecht belangrijker acht dan het eigen recht, wat op zijn zachtst gezegd merkwaardig is.

Punt 2 en a forteriori punt 3 leidt tot een onnodige rechtsonzekerheid voor de burger. Het is voor hem immers niet mogelijk om op voorhand vast te stellen, of hij in aanmerking komt voor het terugkrijgen van een het automatisch verloren Nederlanderschap. Dat kan enkel door het daadwerkelijk automatisch verliezen van het Nederlanderschap en het aansluitende verzoek tot optie. Het is uit het gezichtspunt van de rechtszekerheid wenselijk, dat een burger op voorhand weet, of hij het Nederlanderschap uiteindelijk kan behouden.

Punt 4 is eigenlijk niet meer van deze tijd. Vrijwel alle West-Europese landen hebben in de laatste jaren hun bezwaren tegen dubbele nationaliteit laten varen. Recent nog Noorwegen. Oostenrijk en Nederland voeren in dezen een achterhoedegevecht. Nederland heeft tot nu toe geen overtuigende argumenten tegen dubbele nationaliteit kunnen leveren. In de recente discussie in het parlement, naar aanleiding van de Noodwet Brexit, kwamen tegenstanders van dubbele nationaliteit niet verder dan dat dat “grote problemen op kan leveren”. Een dergelijk argument gaat niet meer op in een tijd dat alle omringende landen dubbele nationaliteit zonder grote beperkingen en zonder aantoonbare problemen hebben toegestaan. Het is dan ook redelijk, dat de overheid een bezwaar tegen dubbele nationaliteit concreet argumenteert, zowel in het parlementaire debat als ook in individuele gevallen.

Punt 5 betekent dat een betroffene die het Nederlanderschap met terugwerkende kracht terugkrijgt, in de praktijk niet van dit Nederlanderschap gebruik heeft kunnen maken.

Punt 6 is voor ons een wezenlijk punt. De gronden waarop het Nederlanderschap volgens de huidige RWN kan worden verloren, zijn niet meer van deze tijd.

De SNBN is van mening, dat het toestaan van dubbele nationaliteit in het belang van veel Nederlanders buiten Nederland is, zonder dat er concreet aanwijsbare nadelen voor de Nederlandse staat ontstaan. Zouden deze er in concrete situaties toch zijn, dan kan er altijd nog een uitzondering gemaakt worden. Anders geformuleerd: SNBN wil het huidige “nee, tenzij” wijzigen in een “ja, tenzij”.

De SNBN stelt bovendien vast, dat het automatisch verlies van het Nederlanderschap op grond van RWN artikel 15 lid 1 onderdeel c tot onverwachte situaties voor Nederlanders buiten Nederland leidt. Zonder een actieve handeling te verrichten kan de burger zijn Nederlanderschap verliezen. Ook als het Nederlanderschap met terugwerkende kracht kan worden “teruggehaald”, is een dergelijk verlies ongewenst (zie punt 5 hierboven). De SNBN is van mening dat – àls het Nederlanderschap al verloren zou moeten gaan op grond van een dergelijk wetsartikel – dit slechts na een expliciete vaststelling “vooraf” gebeurt.

De SNBN stelt daarom de volgende aanpassingen in het Wetsvoorstel voor:

A. De door de wetgever voorgestelde mogelijkheid om het Nederlanderschap na automatisch verlies terug te krijgen wordt niet alleen geboden aan hen die onevenredig nadeel

ondervinden uit oogpunt van het Unierecht, maar ook aan hen die onevenredig nadeel ondervinden uit oogpunt van het Nederlands recht. Hier sluit SNBN zich aan bij de reactie van Stichting GOED.

B. De door de wetgever voorgestelde mogelijkheid om het Nederlanderschap na automatisch verlies terug te krijgen wordt uitgebreid met de mogelijkheid om al vóóraf een advies te vragen aan Onze Minister als bedoeld in Artikel A, lid 2, van het Wetsvoorstel. Dit advies-vóóraf moet bindend zijn voor beide partijen; de burger die voornemens is een handeling te verrichten waarmee het Nederlanderschap automatisch verloren kan worden, moet op grond van dit advies kunnen besluiten of hij zijn handeling al dan niet ten uitvoer zal brengen.
C. Niet de burger moet argumenten aanleveren waarom hij of zij onevenredig nadeel ondervindt uit het oogpunt van het Unierecht (en op grond van A ook het Nederlandse recht). De Nederlandse overheid moet concrete argumenten aanleveren op grond waarvan Nederland onevenredig nadeel ondervindt indien deze betroffen burger naast de vreemde nationaliteit ook de Nederlandse nationaliteit behoudt. Hiervoor dient door de wetgever een gelimiteerde lijst van criteria te worden opgesteld.
D. Het verlies van het Nederlanderschap voor een meerderjarige vanwege het langer dan 10 (c.q. 13) jaren verblijven buiten EU of Koninkrijk wordt uit de wetgeving geschrapt. Als de overheid erop staat, deze verliesmogelijkheid in de wetgeving te behouden, dan treedt een dergelijk verlies niet eerder op dan nadat dit feit ambtelijk is vastgesteld (bijvoorbeeld in het kader van de aanvraag van een Verklaring Nederlanderschap of een reisdocument in de zin van de Paspoortwet). Het verlies treedt bovendien niet op voor zover de burger alsnog aangeeft, het Nederlanderschap te willen behouden en de Nederlandse overheid geen onevenredig nadeel ondervindt indien deze naast de vreemde nationaliteit ook de Nederlandse behoudt (vgl. punt C).

SNBN is graag bereid deze reactie nader toe te lichten.